

Skogsarbete i björnområden

Björnar är inte farliga, men de kan bli farliga under vissa omständigheter. Genom att även inkludera björn då man gör en riskbedömning kan såväl arbetsgivare som enskilda arbetare både minska risken för olyckor och känna sig tryggare. På denna plansch finns några enkla råd om hur man kan minska risken för angrepp av björn då man arbetar i skogen.

Möten mellan människa och björn

De allra flesta möten som inträffar mellan björn och människa sker utan dramatik. En grundregel för att ett möte mellan björn och människa inte ska leda till ett tillbud är att se till att varken björn eller människa blir överraskade av mötet. En björn kan känna sig hotad om en människa dyker upp snabbt, utan att björnen först har hört eller fått vittring av människan. I sällsynta fall kan det leda till att björnen reagerar med att försvara sig. Det finns två kända händelser i Sverige då skogsarbetare blivit angripna och skadade av björn. En inträffade på försommaren 1986 i Jämtland, då en skogstaxerare råkade komma nära en björnhona med årsungar. Den andra inträffade tidigt på våren 2008 i Dalarna, då en röjare plötsligt stod några meter från ett björn-ide med en ensam björnhona.

Hur kan man undvika konfrontationer mellan skogsarbetare och björnar?

Gör mat och skräp oätkomliga för björnar

Björnar har ett välutvecklat luktsinne och allt som doftar kan locka dem. Städa undan matrester och sopor runt rastkojor eller lägerplatser i områden med mycket björn!

Lär dig känna igen spårtecken av björn

Färska tassavtryck, spillning, rivmärken på trädstammar och uppgrävda myrstackar, getingbon och stubbar kan vara tecken på att det finns björn i närheten. Korpar och lukt kan vara tecken på att kadaver finns i närheten. Björnar äter gärna kadaver och söker sig till sådana om de får vittring på dem.

Fråga markägaren om det finns kända åtlar

Om det finns en aktiv åtel på ett område som t ex ska röjas, bör entreprenören diskutera med markägaren om denna kan flyttas innan arbetet påbörjas.

Om en aktiv åtel eller ett färskt kadaver påträffas under pågående arbete, gör man en bedömning av om platsen besöks av björn nyligen. Titta framförallt efter spillning, men även andra spårtecken. Hittar du färska spårtecken efter björn bör markägaren kontaktas för en diskussion om hur situationen ska hanteras. Markera sådana platser på kartan och visa dina kollegor.

Prata och gör ljud så att björnen hör dig!

Björnar har välutvecklade sinnen, men kan ändå överrumplas av någon som rör sig tyst (t ex skogstaxerare) med vinden mot sig. Vid brusande vattendrag finns risken att en björn inte hör dig trots att du gör ljud. Om du känner dig

osäker kan du se till att ha sällskap med dig, eftersom flera människor alltid låter mer än en. Försök variera de ljud du åstadkommer, så att bullret från t ex en röjsåg varvas med röster eller andra ljud emellanåt.

Rör dig med vinden så att björnen känner din lukt

En björn som har fått vittring av dig blir inte överraskad. Se till att röja med vinden i ryggen, så att eventuella björnar har en möjlighet att upptäcka att du kommer.

Var uppmärksam på sådant som kan vara ett björnide

På hösten tycks de första rejäla snöfallen spela stor roll för när björnarna går i ide. Idena grävs oftast ut i stora, övervuxna myrstackar eller under stenblock och rotvärtor. I sluttningar ligger de flesta idens öppning åt sidan eller nedåt. En del björnar konstruerar "korgiden", som består av en stor risbädd, där björnen lägger sig och låter sig snöas över. Idena lämnas ofta i samband med snösmältningen. Efter 1 juni har de flesta björnar lämnat sina iden.

- Försök att undvika att gå fram till sådant som kan vara ett ide under vår och höst.

- Under våren bör barmarksytor röjas före ytor som fortfarande är täckta med snö.
- Om det finns ett aktivt björnide på en yta som t ex ska röjas, bör det arbetet utföras efter 1 juni.
- Om det inte går att ändra tiden för när ett arbete ska utföras på våren eller hösten bör man undvika att gå närmare ett ide än 200 m.
- Om du under arbetet skulle träffa på ett ide före 1 juni eller på hösten, vid tiden då snön lägger sig, bör du backa därifrån och återuppta arbetet senare.
- Om du ska röja i en sluttning ökar sannolikheten att upptäcka ett ide (eller markslitaget/stigen i anslutning till dess öppning) om du börjar vid ett av de nedre "hörnen" av ytan och därefter arbetar fram och tillbaka i sidled uppför sluttningen.

Om människa och björn fått syn på varandra lämnar björnen nästan undantagslöst området. Om du har sett en björn som kan antas vara kvar på en yta, så bör inget arbete utföras på den ytan samma dag.

Om ett arbete måste avbrytas på grund av björn så räknas det som ett tillbud. Anmäl alla tillbud till ditt skyddsombud!